

Compaen VMBO

Burgerschap en burgerschapsonderwijs

De visie van Compaen op burgerschap luidt als volgt:

Compaen wil de leerlingen zodanig onderwijzen dat zij zich ontwikkelen tot burgers die zich betrokken voelen bij, en door hun handelen verantwoordelijkheid nemen in, de maatschappij. Zij leren kritisch te zijn en informatie op waarde te schatten.

Burgerschap hebben wij onderverdeeld in zeven thema's waar Compaen mee aan de slag moet om het burgerschapsonderwijs goed vorm te geven. Binnen de vakgroepen en bij de mentoren wordt geïnventariseerd hoe aan deze thema's al aandacht wordt besteed. In het schooljaar 2021/2022 heeft Compaen een coördinator burgerschap aangesteld om de spil in deze ontwikkeling te zijn.

De competenties die horen bij burgerschap en burgerschapsonderwijs zijn:

- Democratisch handelen
- Maatschappelijk verantwoord handelen
- Omgaan met conflicten
- Omgaan met verschillen

De zeven thema's zijn de volgende:

1. De eigen identiteit (wie ben jij)
2. De inclusieve/multiculturele maatschappij
3. Mediawijsheid
4. Het milieu
5. Religie en politieke voorkeur
6. Democratische (grondwettelijke) vrijheden.
7. Seksuele diversiteit, identiteit en weerbaarheid.

1. De eigen identiteit (wie ben jij)

Compaen stimuleert en daagt leerlingen uit op zoek te gaan naar eigen normen en waarden. Compaen wil bijdragen aan het activeren aan een "innerlijk kompas". Het is belangrijk dat leerlingen weten wie zij zijn en weten waarom zij vinden wat zij vinden. Vanuit de eigen waarden kan de leerling beargumenteren waarom hij/zij denkt zoals hij/zij denkt en waarom hij/zij bepaalde keuzes maakt. Wat is de rol van een leerling hierbij in een groep? Waarom zit een leerling in elkaar zoals hij/zij in elkaar zit en hoe komt dat? En wat past bij de leerling? Dit zijn vragen die gesteld kunnen worden om erachter te komen waarom een leerling is zoals hij/zij is en dit vormt een basis voor alle andere punten die zijn omschreven in dit visiedocument.

2. De inclusieve/multiculturele maatschappij

Het uitgangspunt is op Compaen dat iedereen gelijk is en dat iedereen welkom is, ongeacht culturele, religieuze of politieke achtergrond, genderidentiteit, geaardheid, lichamelijke beperkingen, levensbeschouwing of religieuze overtuiging. Compaen wil alle leerlingen ruimte geven om zichzelf hierin te ontwikkelen en wil leerlingen motiveren open te staan voor elkaar en elkaar ruimte geven om het gesprek aan te gaan over de verschillen en overeenkomsten. Het is hierbij belangrijk dat leerlingen loskomen van de stereotypen en

vooroordelen die er over elkaar bestaan. De basisvoorwaarde is respect voor elkaar en vanuit die basis willen wij tolerantie en acceptatie bij leerlingen bevorderen. Hier is het belangrijk dat wij leerlingen leren om kritisch na te denken over eigen en andere overtuigingen en leerlingen hun ideeën leren te beargumenteren en soms ook te nuanceren.

3. Mediawijsheid

De (sociale) media zijn een onlosmakelijk onderdeel geworden van de identiteit van een kind. Daar zitten veel positieve kanten aan (zoals sociale contacten en ontspanning) maar er kleven ook nadelen aan. Zonder dat de leerling het doorheeft, spelen sociale media in grote mate een rol in het handelen en het denken van de leerling. Compaen vindt het belangrijk dat de leerling inzicht heeft en krijgt in de gevolgen van mediagebruik en de invloed die dit heeft op de nieuwsgaring en het kritisch denken. Compaen vindt het belangrijk dat leerlingen weten dat algoritmen een grote invloed hierop hebben en dat brononderzoek heel belangrijk is. Daarnaast wil Compaen leerlingen helpen om kritisch te zijn op het eigen mediagebruik en de gevolgen voor het zelfbeeld, de gezondheid en de gevaren die er online zijn zoals sexting en grooming.

4. Het milieu

De natuur en het klimaat staan onder grote druk door het handelen van de mens. Compaen vindt het belangrijk dat leerlingen leren dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen omgeving en dat zij weten dat de keuzes die zij maken impact kunnen hebben op de natuur en het klimaat. Compaen is in de afgelopen jaren bezig geweest met het verduurzamen van het schoolgebouw (zoals de zonnepanelen) en wil hier meer inzicht in geven. Dit helpt bij de bewustwording en het besef van de noodzaak. Daarnaast vindt Compaen het belangrijk dat leerlingen leren wat de gevolgen zijn van de keuzes met betrekking tot kleding, plastic afval en voeding.

5. Religie en politieke voorkeur

Omdat religie in onze maatschappij een blijvend thema van debat is, maar ook iets is waar veel mensen actief mee bezig zijn, is het goed om op school een basiskennis over de verschillende religies mee te krijgen. Compaen vindt het belangrijk dat leerlingen weten welke invloed religie heeft gehad op de Nederlandse samenleving, alsmede op de kunst, de literatuur en muziek. Daarnaast vindt Compaen het belangrijk dat leerlingen weten waar religies vandaan komen, hoe ze soms op elkaar lijken en waarom het voor veel mensen een dagelijkse bron van inspiratie kan vormen. In het kader van 'onbekend maakt onbemind' vinden wij het belangrijk dat leerlingen hiermee kennis maken. Wat betreft politieke voorkeur leggen wij de link met punt één. Waar sta je, wat vind je, en bij de vakken maatschappijleer en geschiedenis zou een leerling zelf kunnen ontdekken welke politieke stroming er bij zijn/haar waarden past.

6. Democratische (grondwettelijke) vrijheden.

De grondwettelijke vrijheden (zoals persvrijheid, vrijheid van meningsuiting, godsdienstvrijheid) alsmede Artikel 1 van de grondwet zijn vrijheden die Compaen belangrijk vindt om te bespreken, juist ook omdat sommige vrijheden met elkaar kunnen botsen. We willen dat leerlingen kritisch nadenken over vragen zoals: betekent de vrijheid van meningsuiting dat je alles mag zeggen wat je wil, en betekent persvrijheid dat je ook altijd maar alles moet kunnen schrijven of posten? Kritisch burgerschap en luisteren naar elkaar is hierin van groot belang.

7. Seksuele diversiteit, identiteit en weerbaarheid.

Compaen wil een veilige school zijn voor alle leerlingen, ongeacht hun seksuele geaardheid of gender-identiteit. Compaen biedt leerlingen de ruimte om voor hun geaardheid of genderidentiteit uit te komen en wil een school zijn waar leerlingen open mogen zijn over hun gevoelens of twijfels. Compaen leert leerlingen welke identiteiten er zijn en vindt het belangrijk dat leerlingen met respect om leren gaan met anderen, waarbij tolerantie tegens een ieder een belangrijke waarde is. Naast de seksuele identiteit willen wij leerlingen leren omgaan met de eigen seksuele grenzen en die van anderen en leren wij leerlingen ook wat de wettelijke kaders en gevaren zijn omtrent sexting en grooming.

Kern wetsvoorstel 'Verduidelijking burgerschap': Artikel 17. Actief burgerschap en cohesie

1. Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op:

- a) *het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals verankerd in de Grondwet, en de universeel geldende fundamentele rechten en vrijheden van de mens, en het handelen naar deze basiswaarden op school;*
- b) *het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving en;*
- c) *het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.*

2. Het bevoegd gezag draagt zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden, bedoeld in a, en creëert een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met en het handelen naar deze waarden en draagt voorts zorg voor een omgeving waarin leerlingen en personeel zich veilig en geaccepteerd weten, ongeacht de onder c genoemde verschillen.

H. van Benthem

14 april 2021